



**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens Quæstiones à XXVII. vsque ad LXIV. & à Quæstione CVI.
vsque ad CXIV.

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1620

Principium analogice non æquiuoce dicitur de vtroque principio. c. 5.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81000)

aliquis clare videre ut distincta, quæ re ipsa non differunt: qualia sunt principium essentiali, & notionale, ut eadem disputatione cap. 3. prædictum est: ergo respectu intellectus videtur Deum non datur conceptus vniuoce communis principio notionali, & essentiali. Præterea talem conceptum assignari non posse ab intellectu viatoris, probatur: quia siue viator apprehendat principium essentiali in Deo sub relatione rationis, siue sub conceptu omnino absoluto; cum absoluto, & relationi, seu relationi reali, & rationis conceptus communis nequeat apprehendi; nec principio notionali, & essentiali communis ratio cogitari poterit.

CAPVT V.

Principium analogice, non æquiuoce dicitur de vtroque principio.

Inter eos, qui docent, nomen *Principium*, non prædicari vniuoce de principio notionali & essentiali, controuersum est, utrum æquiuoce, an analogice dicatur. Gabr. loco citato censet, æquiuoce prædicari: ceteri vero omnes allegati affirmant, analogice dici: id quod mihi veto similis apparet. Negare enim non possumus, esse aliquam rationem similitudinis inter vtrumque principium, quare & analogiam aliquam esse, necesse est. Ceterum de quo prius prædicetur, non omnes eodem modo sentiunt. Durandus dixit, perfectius conuenire rationem principij essentialis, quam notionali. Reddit rationem; quia ubi principium producit aliud simpliciter, maior & principalior est ratio principij, quam ubi id, quod producit, non est aliud simpliciter, à principio autem essentiali producit aliud simpliciter, hoc est, aliud natura, & supposito distinctum: à principio vero notionali non producit aliud simpliciter, sed aliud tantum suppositum: ergo magis principalis est ratio principij essentialis in Deo, quam notionalis.

Mihi tamen probatur aliorum sententia, qui dicunt, rationem principij, primo, & magis præcipue conuenire principio notionali, quam essentiali. Optio est S. Thomæ in primum distinct. 29. q. 1. art. 2. in responsione ad quæstionem Marfilij, & Canariensis locis citatis, quia quocunque modo cogitemus rationem principij essentialis, semper intelligitur à nobis per respectum ad creaturas; notionale vero per ordinem ad personas diuinas, & ad originem immanentem. Duplici ergo ratione perfectiori modo concipitur & nominatur à nobis ratio principij notionalis: primum, quia cum ordine & respectu reali ad id, quod producit, essentiali vero cum ordine tantum rationis concipitur: deinde quia modus producendi notionaliter perfectior, & præstantior est eo, quod magis assimilatur productum producenti: tanto enim præstantior est productio, quanto magis simile est productum producenti, hoc autem habet principium notionale. At vero hoc intelligendum est nostro modo concipiendi, nam in re ipsa, cum vtrumque principium idem sit suar prænaturæ cum essentia, vnum non est re ipsa perfectius alio, nec aliquis est conceptus diuersus eorum, sed vno conceptu, & vno nomine significatur videtur Deum, ergo perpetuam maiorem perfectionem potentia, & principij considerauit Durandus ex eo, quod producit aliud simpliciter, & quæ in 1. partem Tom. II.

potius enim ex maiori similitudine producti eam deberet colligere.

Vltimo, ut quæ de nomine, *Principium*, dicendi sunt, concludamus, notandum est ita Patrem, & Filium appellari principium, ut nec Filius dicatur principatus à Patre, nec Spiritus Sanctus ab vtroque. Sic docuit sanctus Thomas in hoc articulo in solutione 2. refert nihilominus idem sanctus Doctor, in opusculo contra errores Græcorum, ca. 1. dixisse Athanasium in Nicenæ synodo, Spiritum sanctum non esse imprincipiatum, & in hoc articulo in solut. 2. nomen, *principatus*, reperiri apud Græcos patres. Ceterum vox hæc nec Latinis, nec Græcis vtrata est, ideo ab ea abstinendum commodius esse censo, tamen illam admittat Durandus in 1. dist. 11. q. 2.

CAPVT VI.

De nominibus Author, & Causa.

Hilarius 4. de Trin. non longe ab initio vocat Patrem Filii autorem & hanc vocem admittunt S. Thom. in d. 29. q. 1. art. 1. Caiet. & Canar. in hoc art. quia nomen ita videatur significare rationem principij, ut non denotet causam superiorem. Addit S. Thom. solum Patrem dici autorem filij, quia nomen, *author*, primum principium significare videtur; sed cum idem Hilarius 2. de Trin. dicat, à Patre, & Filio authoribus confitendum esse Spiritum sanctum, non debemus nomen, *author*, in ea significatione usurpare, ut significet solum primum fontem, sed quancunque rationem principij, etiam si sit principium de principio, qualis est Filius. Hoc modo Phæbad. in lib. contra Arrianos post medium, qui habetur 5. tom. Bibl. sacræ Patrem appellat authorē sine authorē.

De Nominibus autem, *causa*, & *causatum*, Græce, *αἰτία* & *αἰτούμενον*, maior est difficultas. Primum autem his vocibus passim Græci sine vlla offensione vtiuntur. Basilij lib. 1. 1. & 4. contra Eunomium, Nyssenus in opusculo, quod putandum non sit, tres Deos dici oportere, Nazianz. in oratione de constitutione Episcoporum quæ est 29. Damasc. 1. de fide ca. 8. & 11. & alibi sepe numero, Theophylactus in ca. 11. 1. ad Corinthios, & alij, quos allegat sanctus Thomas opusculo illo contra Græcos: imo ex Latinis Hilarius 9. de Trin. cum ait, Filium ex patre causam sumere. Hunc etiam esse modum loquendi Græcorum patrum, dicit Concilium Florent. sessione vltima in litteris vniouis. Quocirca Bessarion in oratione pro vnioue, quæ habetur sessione vlt. Concilij Florentini, cum in ea sæpius vltus fuisset nomine causæ, cap. vlt. illius sic ait: Notandum primo quod sancti Doctores orientales, etiam in diuinis vtiuntur nomine *causa*, & *causati* largo modo, non quidem ut limitationem, & dependentiam importat: sed prout emanationem, & productionem à principio, eius quod est à principio significat: & ideo in etiam ad Græcos loquentem his nominibus vsurpasse. Patet nihilominus in eadem oratione ca. 3. Cyrillum Alex. in epist. ad Hermiam, cum occidentales (intelligit Latinos) non admittere in diuinis nomen causæ, & causati. Ex Latinis vero Hilarius li. 4. de Trin. negat Patrem esse causam Filij, & ut notauit Bessarion, cum latine vox *causa* imperfectionem denotet causati, quod se pendear ab ea, ut à perfectiori, non est Latino sermone ex

An Filius
vel Spiritus
sanctus p-
sit dici prin-
cipatus.

Pater disti-
tur author
filij & filius
etiam Spiritus
sanctus.

Vox causa
libere vti-
tur Græcis
Trinitate.

Latinis ab
illa abstin-
dum est.